

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๖

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ กค. ๒๒๕/๒๕๕๓ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ด้วยศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ กค. ๒๒๕/๒๕๕๓ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง ได้ความดังนี้

๑. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยนายปรีชา โตประเสริฐ ผู้รับมอบอำนาจ เป็นโจทก์ฟ้อง ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยมัยอิมพอร์ต โดยนายวิระพันธ์ ลีลาประชากุล ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการและในฐานะส่วนตัว จำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๑๑ คน เป็นจำเลยต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เป็นคดีแพ่งหมายเลขดำที่ กค. ๗๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ โดยฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืม ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้น และจำเลยที่ ๒ - ๑๑ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญาทรีดรีซีท กู้เบิกเงินเกินบัญชี และค้ำประกันให้ร่วมกันชำระหนี้รวมเป็นเงิน ๑๖,๐๖๓,๔๕๘.๒๑ บาท แต่ศาลมีคำสั่งรับฟ้องเฉพาะหนี้ทรีดรีซีท ส่วนหนี้กู้เบิกเงินเกินบัญชี ศาลไม่รับ เพราะไม่อยู่ในอำนาจของศาล

ต่อมาศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางได้มีคำสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ส่วนจำเลยอื่น ๆ นั้นคงให้มีการดำเนินคดีต่อไป

๒. นอกจากนั้นต่อมาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง อนุญาตให้โจทก์ ถอนฟ้องจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๘ จำเลยที่ ๙ จำเลยที่ ๑๐ และจำเลยที่ ๑๑ ตามคำขอของโจทก์

และจำหน่ายคดีเฉพาะส่วนของจำเลยดังกล่าวออกจากสารบบความ เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจำเลยดังกล่าว และโจทก์ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ของจำเลยเหล่านั้นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว

๓. จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๖ และจำเลยที่ ๗ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๕ อ้างว่าตนไม่ควรถูกดำเนินคดีต่อไป และควรได้รับประโยชน์เช่นเดียวกับลูกหนี้อื่นๆ ที่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังนั้น การที่ตนไม่ได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ลูกหนี้และผู้ค้าประกันซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เดียวกัน จึงต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและเสมอกันในกฎหมาย ดังนั้น การที่มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แต่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของคู่ความร่วมมือของลูกหนี้ดังกล่าวด้วย ย่อมถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวให้ความเสมอภาคกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้าประกันซึ่งมีมูลหนี้เดียวกันและถูกฟ้องเป็นคดีเดียวกัน ทั้งที่บุคคลเหล่านั้นควรได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันในกฎหมายและต้องได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การที่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันไม่มีความเสมอภาคและไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน เพราะเหตุที่มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๓.๒ การที่มาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” นั้น ลูกหนี้และผู้ค้าประกันซึ่งมีความแตกต่างในสถานะของบุคคลได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันในกรณีนี้ เพราะมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ผู้ถูกฟื้นฟูกิจการ แต่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของคู่ความร่วมมือในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะสถานะของบุคคล จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคและไม่เท่าเทียมกัน มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญ จึงนำมาใช้บังคับมิได้

๔. ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางทราบต่อไป

๕. พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นตามข้อโต้แย้งของจำเลยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓

มาตรา ๕๐/๓ บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้สินนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้”

มาตรา ๕๐/๑๒ ภายใต้งบบังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

.....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้สินเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

อย่างไรก็ตามก่อนที่จะพิจารณาว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่จำเป็นต้องพิจารณา วินิจฉัยเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ตามมาตรา ๒๖๔ ก็ต่อเมื่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่คดีที่มีปัญหานั้นเท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ไม่นำบทบัญญัติของกฎหมายไปใช้บังคับแก่คดี เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจเฉพาะเจาะจงกล่าวอีกนัยหนึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยจำกัดเฉพาะในกรณีที่ศาลซึ่งส่งความเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญเห็นว่าศาลจะต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนั้นเท่านั้น

แม้จะไม่มีคำนิยามของคำว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็น่าจะหมายความถึง บทบัญญัติของกฎหมายใดๆ ที่ศาลต้องนำไปใช้ในการตัดสินหรือใช้บังคับกับคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ยื่นคำร้องหรือโต้แย้งว่าบทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หากไม่ใช้บทบัญญัตินั้น จะทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป หรือเป็นบทบัญญัติที่ศาลจะต้องใช้บังคับก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดี ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลร้ายต่อคู่ความดังกล่าวก็ได้

ในคดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๑๑ คน และต่อมาจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ถูกฟื้นฟูปฏิบัติการ ซึ่งศาลต้องงดการพิจารณาคดีแพ่งและจำหน่ายคดีชั่วคราว ในส่วนของจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) (และต่อมามีการถอนฟ้องจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๘ จำเลยที่ ๙ จำเลยที่ ๑๐ และจำเลยที่ ๑๑) ส่วนจำเลยอื่นๆ นั้นมีการดำเนินคดีแพ่งต่อไป เพราะจำเลยอื่นๆ ไม่ได้รับประโยชน์จากการที่จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ถูกฟื้นฟูปฏิบัติการเนื่องจากจำเลยเหล่านั้นไม่ได้ถูกฟื้นฟูปฏิบัติการ จึงไม่ได้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ไปใช้กับจำเลยอื่นๆ ด้วยบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงไม่ใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่จำเลยอื่นๆ เพราะไม่มีการนำบทบัญญัตินั้นไปใช้บังคับแก่จำเลยเหล่านั้นแต่อย่างใด จำเลยเหล่านั้นจะอ้างว่าไม่เป็นธรรมต่อตนในการไม่นำบทบัญญัตินั้นไปใช้บังคับจึงทำให้ตนไม่ได้ถูกงดการพิจารณาคดีในระหว่างที่จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ถูกฟื้นฟูปฏิบัติการ และทำให้บทบัญญัตินั้นใช้บังคับไม่ได้นั้นไม่ได้ เพราะบทบัญญัตินั้นใช้บังคับแก่จำเลยที่ศาลใช้บังคับแก่คดีในส่วนที่ฟ้องจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๖ และจำเลยที่ ๗ และก็ได้ใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีของจำเลยเหล่านั้นแต่อย่างใด

ดังนั้น คดีตามคำร้องนี้จึงมิใช่กรณีที่ศาลมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่าบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ดังนั้น กรณีตามคำร้องจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า บทบัญญัติ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ